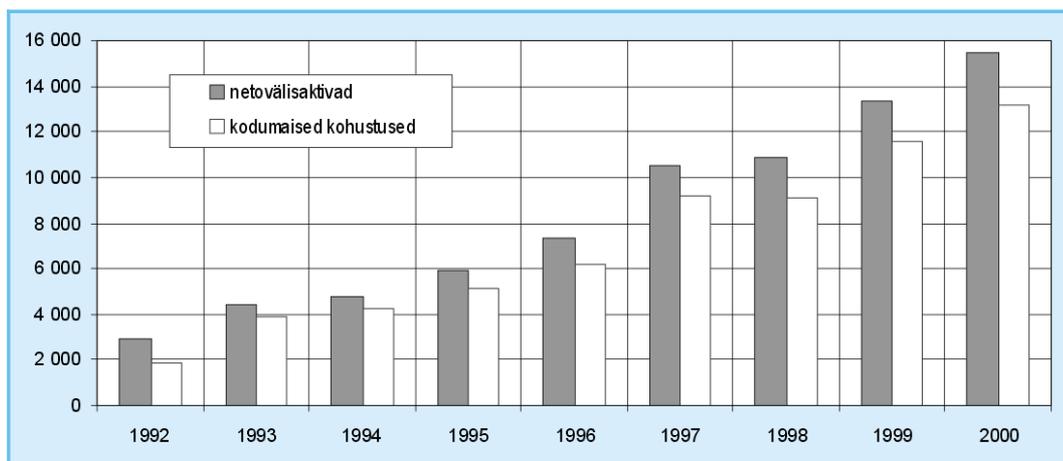

IV. RAHAPOLIITILISE STABIILSUSE TAGAMINE

EESTI RAHAPOLIITIKA JÄRJEPIDEVUS JA ARENG

Eesti rahapoliitika on alates 1992. aasta rahareformist tuginenud Eesti krooni fikseeritud vahetuskursile Saksa marga suhtes (1 DEM = 8 EEK) ning valuutakomitee süsteemile. Valuutakomitee süsteem on seotud vahetuskursisüsteemi eriliik ja tähendab seda, et baasraha (sularaha ringluses ning krediitiasutuste hoiused keskpangas) emissiooni ülempiiri määrab ära keskpanga välisreservide suurus. Eestis ei ole valuutakomitee keskpangast institutsionaalselt eraldatud, mistõttu ka kõik muud keskpanga kohustused peavad olema välisreservidega kaetud (vt joonis 4.1).

Joonis 4.1. Eesti Panga netovälisaktiivid (välisaktiivid miinus välismaised kohustused) ja kodumaised bilansilised kohustused (mln kr)

Riigi rahapoliitika järjepidevust on aidanud kindlustada loodud õiguslik raamistik. Krooni tagamise seadusega ning valuutakomitee põhimõtte rakendamisega on määratletud keskpanga võimalused rahapoliitikat korraldada. Eesti Panga seaduses sätestatud keskpanga iseseisvus ja sellele vastav aruandluskohustus ning läbipaistvuspõhimõtte rakendamine aitavad piiritleda võimalused ja vahendid keskpanga pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks.

Tulevane osalemine Euroopa Majandus- ja Rahaliidus suurendab Eesti keskpangale esitatavaid nõudeid ka siis, kui Eesti osaleb liidus piiratud õigustega riigina. Praegune Eesti Panga seadus ei vasta täielikult neile nõuetele, ELiga ühinemise ajaks peab aga seadusandlus olema ühtlustatud. 2000. aastal alustati Eesti Pangas vajalike seaduseparanduste väljatöötamist.

Eesti Panga põhiseaduslik ülesanne säilitada raha stabiilsus tähendab sisuliselt pikaajalisele hinnastabiilsusele orienteeritud rahapoliitika kujundamist. Eesti rahapoliitilises raamistikus on selle ülesande täitmine lahendatud vahetuskursisüsteemi valiku kaudu. Krooni fikseeritud vahetuskurss ja

tuginemine rangetele rahapoliitilistele põhimõtetele andis krooni kehtestamise algaastail hea lähtealuse majanduse ümberkorraldamisele ning nende koosmõju hakkas kiiresti avalduma nii stabiliseeruvus hinnatasemes kui ka intressitaseme alanemises. Tänapäevases majanduspoliitilises keskkonnas peab vahetuskursisüsteem eelkõige toetama Eesti majanduse sujuvat nominaalset ja reaalselt ühildumist Euroopa majandusega.

Eesti rangelt määratletud rahapoliitilised põhimõtted vastavad välisekspertide hinnangul toimemehhanismi avatuse ja selguse poolest rahvusvaheliselt aktsepteeritud heale tavale. See omakorda on loonud **usaldusväärse aluse riigi üldise majanduspoliitika kujundamisele**. Nagu mitmete arenenud riikide keskpankadel, keelab seadus ka Eesti Panga nii otseselt kui ka kaudselt krediteerida keskvalitsust ja kohalikke omavalitsusi. Veelgi rõhutatumalt kui paindlike rahasüsteemide korral, eeldab tulemuslik rahapoliitika valuutakomitee tingimustes, et eelarvepoliitika on läbipaistev, järjekindel ja konservatiivne.

RAHALIIDU RAAMISTIK JA OPERATSIOONILISED VÕIMALUSED

Rahapoliitika valdkonnas on Eesti Panga lähiaastate strateegias tähtis koht operatsioonilise raamistiku harmoneerimisel Euroopa Rahaliidu (EMU) praktikaga. Arvestades ühinemise etapiisust, on operatsioonilise raamistiku arendamisel alates 1999. a teisest poolest keskendutud sellistele lahendustele, mis aitavad säilitada rahapoliitika usaldusväärset senised tagatised ja soodustavad samal ajal rahasüsteemi sobitumist Euroopa standarditega.

Eesti Panga ja Euroopa Keskpanga (EKP) rahapoliitiliste vahendite erinevus tuleneb eelkõige erinevatest rahapoliitilistest strateegiatest (vahe-eesmärkidest), mis omakorda on loonud erinevad vajadused ja võimalused kitsamate operatsiooniliste eesmärkide (nt intressimäär) seadmiseks. Vaatamata strateegiate erinevusest tulenevatele paratamatutele erisustele Eesti ja EMU raamistiku vahel, peetakse mõlemal juhul tähtsaks **tagada tõhus likviidsussüsteem**.

EMU ujuvvahetuskursi režiim eeldab EKPlt aktiivset rahapoliitikat läbi lühiajaliste rahaturuintresside mõjutamise. Seevastu valuutakomitee automaatne kohanemismehhanism koos turgude avatusega kapitali liikumisele tähendab seda, et Eesti rahapoliitika ei saa olla suunatud aktiivsele intresside mõjustamisele ning keskpangapoolsele aktiivsele likviidsusjuhtimisele. Neis tingimustes on Eesti Panga ülesanne eelkõige kujundada selline raamistik, mis parimal moel soodustaks valuutakomiteel põhineva süsteemi efektiivset toimimist ja stabiilsust. Senised kogemused näitavad, et valuutakomitee puhul annab arveldussüsteemi ja laiemalt kogu finantsstabiilsust ohustavate ajutiste riskide neutraliseerimisel parimaid tulemusi adekvaatsete likviidsuspuhvrite ja nende kasutamise sujuvuse tagamine. **Võrreldes eurotsooniga on Eesti rahapoliitika operatsioonilises raamistikus seega tähtsal kohal püsivõimalused ja kohustuslike reserve süsteem.**

Eesti eurotsooniga ühinemise kolmeetapilise kava kohaselt säilivad erinevused rahapoliitika vahendite kujundamise põhimõtetes (eurosüsteemis on põhirõhk avaturutehingutel, Eestis aga püsivõimalustel ja kohustuslikul reservil) **kuni Eesti täieliku liitumiseni EMUga.** Vaatamata valuutakomitee raamistiku eripärale näeb Eesti Pank siiski häid võimalusi lõplikuks integratsiooniks kolmanda etapi algul.

Valmisolek ühisraha kasutuselevõtuks ja EMU täisõiguslikuks liikmeks saamine annab Eestile senisest märgatavalt suuremad võimalused osaleda rahapoliitika kujundamisel. Euro ühepoolne kasutuselevõtt ilma võimaluseta osaleda rahapoliitiliste otsuste langetamisel ei anna Eesti Panga hinnangul praeguse olukorraga võrreldes olulisi eeliseid. Eesti Panga töötajad osalesid ka euro kohese kasutuselevõtmise otstarbekust uurinud valitsuskomisjoni töös. Komisjon jõudis järeldusele, et selline võimalus väärrib kaalumist vaid siis, kui ühinemine Majandus- ja Rahaliiduga lükkub mingil põhjusel määramatuks ajaks edasi.

Valuutakomitee süsteemi tulemuslikkuse põhieeldused – turgude avatus kapitali liikumisele ja integreeritus rahvusvaheliste turgudega – loovad hea aluse laiapõhjalise likviidsusjuhtimise kujundamiseks. Pankade likviidsuspuhvrite kasutamise sujuvaks muutmisel, aga näiteks ka süsteemi ajutist likviidsusvajakut katva välisressursi kaasamisel on oluline valuutakomitee süsteemile kõige iseloomulikum instrument – “valuutaaken”. Eesti puhul tähendab see seda, et Eesti Pank pakub pankadele ankurvaluutade piiramatu konverteerimisvõimalust püsiva vahetuskursiga.

Eesti pankade kodu- ja välismaised likviidsuspuhvid on viimastel aastatel oluliselt tugevnenud ning kogu pangasüsteemi usaldusväärsus on suurendanud välismaiste strateegiliste investorite kohalolek. Neid aspekte on silmas peetud ka 2000. aastal valminud rahapoliitika operatsioonilise raamistiku reformi strateegia loomisel.

RAHAPOLIITIKA OPERATSIOONILISE RAAMISTIKU REFORM

2000. a 25. aprillil kinnitas Eesti Panga nõukogu Eesti rahapoliitika operatsioonilise raamistiku reformi strateegia, mis näeb ette krediidasutuste kohustuslike reservide süsteemi ulatuslikuma reformi ning ühtlasi märgib Eesti rahapoliitika raamistiku ühildamise algust europiirkonna omaga.

Reformil on kaks eristatavat eesmärki. Lähem ülesanne on senise raamistiku ülevaatamine, et tagada fikseeritud kursi sujuv toimimine valuutakomitee režiimis ja vähendada turumoonutusi, samal ajal säilitades rahasüsteemi likviidsuspuhvid endisel tasemel. Kaugem eesmärk on operatsioonilise raamistiku ühildamine eurosüsteemi omaga.

Likviidsussüsteemi ajakohastamisele suunatud esimese etapi algust (1. juuli 2000 kuni 30. juuni 2001) märkis Eesti Panga otsus **lõpetada laenusertifikaatide oksjonid alates 2000. a 20. maist**. Pankade tulemuslikuma likviidsusjuhtimise ning rahaturu kasvanud mahu juures ei täitnud intressilaega ja ülimalt piiratud mahuga instrument püstitatud eesmärki – tasandada sularahanõudluse hooajalistest võngetest tulenevaid rahaturu hälbeid. Oma esialgse eesmärgi – soodustada krooni rahaturu arengut – olid laenusertifikaadid juba ammu täitnud ning kuna Eesti rahaturg on muutunud rahvusvaheliseks, siis on see probleem oma tähtsuse täielikult minetanud.

Alates 2000. a 1. juulist ühitati lisalikviidsusnõue kohustusliku reservi nõudega. Viimane suurenes lisanõude kaotamise arvel 10%lt 13%le (vt tabel 4.1). Selle otsusega loodi keskpangas hoitavatele reservidele ühtne õiguslik raamistik ning trahvimehhanism. Peamine põhjus kohustusliku reservi iseloomuga nõuete ühitamiseks oli kõigi reservide tasustamine alates 1999. a 1. juulist, mis tegi nõuete eristamise mõttetuks. Samuti muutus lisalikviidsusnõude mittetäitmise korral rakenduv karistusemehhanism – kolmekordne reservinõude rakendamine järgmisel kuul – stabiilses keskkonnas tarbetuks. **Krediidasutuste üldine likviidsuspuhver Eesti Pangas nende sammude tagajärjel ei muutunud.**

VÄLISVARADEL PÕHINEV LIKVIIDSUSJUHTIMINE

Rahapoliitika operatsioonilise raamistiku reformi strateegia esimese etapi olulisimaks sammuks oli kohustusliku reservi süsteemi muutmine turupõhisemaks. Kohustusliku reservi süsteemi reformi peamine muutus seisneb selles, et alates 2001. aastast võimaldatakse krediidasutustel ettemääratud osa keskpangas hoitavatest kroonihoiustest investeerida kvaliteetsetesse likviidsetesse välismaistesse võlakirjadesse. Aktsepteeritakse vaid selliseid võlakirju, mis on nomineeritud eurodes ja omavad kõrget krediitireitingut (vähemalt S&P AA– / Moody's Aa3) ning nende emitentideks on arenenud riikide valitsused või riikideülesed krediidasutused (Maailmapank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, Põhjamaade Investeeringuspank jt).

Tabel 4.1. Eesti Panga rahapoliitika operatsioonilise raamistiku kujunemine

	1997 ¹	1998	1999	2000
1. Välisvaluuta ostu-müügi püsivõimalus				
	Eesti Panga ja krediidi-asutuste vaheliste DEM-EEK valuuta ostu- ja müügitheingute kursierinevus puudub (1 DEM = 8 EEK). Alates 1.7.1996	Eesti Panga ja krediidi-asutuste vaheliste DEM-EEK valuuta ostu- ja müügitheingute kursierinevus puudub (1 DEM = 8 EEK).	Eesti Panga ja krediidi-asutuste vaheliste Eesti krooni ja euro ning Eesti krooni ja ühisrahamaade omavaluutaühikute vaheliste valuuta ostu- ja müügitheingute kursierinevus puudub (1 DEM = 8 EEK; 1 EUR = 15,64664 EEK). Alates 1.1.1999	Eesti Panga ja krediidi-asutuste vaheliste Eesti krooni ja euro ning Eesti krooni ja ühisrahamaade omavaluutaühikute vaheliste valuuta ostu- ja müügitheingute kursierinevus puudub (1 DEM = 8 EEK; 1 EUR = 15,64664 EEK).
2. Kohustuslikud reservid				
1) kohustusliku reservi arvestusbaas	a) Võlgnevused klientidele; b) pankade poolt emiteeritud võlakirjad; c) netovõlgnevus välismaistele krediitiasutustele. Alates 1.7.1997	a) Võlgnevused klientidele; b) pankade poolt emiteeritud võlakirjad; c) netovõlgnevus välismaistele krediitiasutustele; d) finantsgarantiid finantseerimisasutustele ja välismaistele krediitiasutustele. Alates 1.9.1998 ²	a) Võlgnevused klientidele; b) pankade poolt emiteeritud võlakirjad; c) netovõlgnevus välismaistele krediitiasutustele; d) finantsgarantiid finantseerimisasutustele ja välismaistele krediitiasutustele.	a) Võlgnevused klientidele; b) pankade poolt emiteeritud võlakirjad; c) netovõlgnevus välismaistele krediitiasutustele; d) finantsgarantiid finantseerimisasutustele ja välismaistele krediitiasutustele.
2) kohustusliku reservi kuu miinimumnõude suurus	10% kohustusliku reservi arvestusbaasist.	10% kohustusliku reservi arvestusbaasist.	10% kohustusliku reservi arvestusbaasist.	13% kohustusliku reservi arvestusbaasist. Alates 1.7.2000
3) sularahakassa osatähtsus kohustuslike reservide täitmise arvestuses	30% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest. Alates 1.7.1997	20% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest. Alates 19.6.1998	20% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest.	20% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest.
4) kohustusliku reservi kuu miinimumnõude täitmise arvestuspõhimõte	Kuukeskmise täitmise järgimine.	Kuukeskmise täitmise järgimine.	Kuukeskmise täitmise järgimine.	Kuukeskmise täitmise järgimine.
5) kohustusliku reservi päevane miinimumnõue	40% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest Alates 1.11.1997	40% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest	40% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest	40% kohustusliku reservi kuu miinimumnõudest
6) trahvintress kohustusliku reservi nõuete mittetäitmisel (aastaintress)	20% Alates 1.11.1997	20%	20%	20%
7) tasustamine	–	–	Euroopa Keskpannga deposiidintress. Alates 1.7.1999	Euroopa Keskpannga deposiidintress.
3. Lisalikviidsusnõue 1.11.1997 – 30.6.2000				
1) likviidsusnõude suurus	3% kohustusliku reservi arvestusbaasist. ³	3% kohustusliku reservi arvestusbaasist.	3% kohustusliku reservi arvestusbaasist.	
2) karistus lisalikviidsusnõude mittetäitmisel korral	Kõrgem kohustusliku reservi määr või muud sanktsioonid.	Kõrgem kohustusliku reservi määr või muud sanktsioonid.	Kõrgem kohustusliku reservi määr või muud sanktsioonid.	
3) lisalikviidsusnõude tasustamine	Saksa Liidupanga diskontomäär. Alates 1.11.1997	Saksa Liidupanga diskontomäär.	Euroopa Keskpannga deposiidintress. Alates 1.1.1999	
4. Hoiustamise püsivõimalus.⁴ Alates 1.7.1996				
	Saksa Liidupanga diskontomäär. Alates 1.11.1997.	Saksa Liidupanga diskontomäär.	Euroopa Keskpannga deposiidintress. Alates 1.1.1999	Euroopa Keskpannga deposiidintress.
5. Eesti Panga laenusertifikaadid (CDD) 19.3.1993 – 19.5.2000				

¹ Varasemate aastate operatsioonilise raamistiku nõudeid vaata Eesti Panga eelnenud aastaaruannete rahapoliitika peatükist.² Alates 1. augustist 1998 arvestati kohustusliku reservi baasi 50% ulatuses, alates 1. septembrist 100% ulatuses.³ Alates 1. novembrist 1997 – 2%, alates 1. detsembrist 1997 – 3% kohustusliku reservi arvestusbaasist.⁴ Hoiustamise püsivõimalus võimaldab pankadel hoiustada oma vaba raha Eesti Pangas, teenides arvelduskonto vabalt jäägi intressi. Vaba jääk on panga arvelduskonto kuu keskmine saldo Eesti Pangas, mis ületab kuu miinimumnõude taset.

Kõrgete kvaliteedinõuete kehtestamisel on silmas peetud eelkõige seda, et kohustusliku reservi nõude täitmiseks aktsepteeritavad välisvarad peavad olema ligilähedaselt asendatavad nõudmiseni krooni-hoiustega keskpangas. Sellise põhimõtte järgimine aitab säilitada rahasüsteemi likviidsuspuhvrid senisel tasemel ning on aluseks **võimalusele müüa välisvarad Eesti Pangale**. Viimane tähendab sisuliselt seda, et likviidsussüsteemi stabiilsuse kindlustamiseks pakub Eesti Pank krediitiasutustele võimalust välisvarade arvelt kroonilikviidsuse juhtimist tähtajaga T+1 (uue võimalusena erijuhul ka T+0).

Vastavalt reformi strateegiale viiakse kroonideposiitides hoitava kohustusliku reservi osa vähendamine ja vastav kvaliteetsetes likviidsetes välisvarades hoitava kohustusliku reservi osa suurendamine läbi kahes etapis. **Alates 2001. a 1. jaanuarist on pankadel lubatud täita kuni 25% kohustusliku reservi nõudest kvaliteetsete likviidsete välisvaradega. 2001. a 1. juulist on välisvarade arvestatavuse piirmääraks 50% kohustusliku reservi nõudest.**

KOHUSTUSLIKU RESERVI SÜSTEEMI REFORMI OODATAV MÕJU

Välisvaradel põhineva likviidsusjuhtimise arendamine keskpanga käsutuses olevate regulatiivsete vahenditega on oluline samm valuutakomiteele tugineva rahapoliitika efektiivsemaks muutmisel. Seejuures on tagatud ka reformi üks olulisi põhitingimusi, mis seisneb suurte likviidsuspuhvrite säilitamises. Kuigi EMU raamistik näeb ette kohustusliku reservi nõude alandamise pikemas perspektiivis, võimaldab uus raamistik teha seda järk-järgult, ilma et väheneks kontroll likviidsuspuhvrite üle.

Mikromajanduslikult soodustab üleminek välisvarade osalisele arvestatavusele pankade efektiivsuse ning kasumlikkuse kasvu, mis omakorda tõenäoliselt alandab intressimarginaali. Reformiga kaasneb eeldatavasti ka baasraha muutlikkuse vähenemine, mis muudab laiema rahapakkumise ning intressitaseme stabiilsemaks.

Lisaks eeltoodule on kohustusliku reservi reform kooskõlas kaugema, operatsioonilise ühildumise eesmärgiga, kuivõrd sellega luuakse kindel alus edasisteks struktuurseteks muudatusteks ning rahapoliitilise instrumentaariumi täiustamiseks. Reform soodustab veelgi integratsiooni Euroopa ja maailma finantsturgudega, mis on valuutakomitee süsteemi efektiivse toimimise üks eeldusi.

MAJANDUSANALÜÜSI EDENDAMINE: MAJANDUSPROGNOOSID JA -UURINGUD

Edukas rahapoliitika eeldab kvaliteetsete majandusprognooside ja -uuringute ning põhjaliku, rahvusvaheliselt võrreldava statistilise informatsiooni olemasolu. Seetõttu on ka Eesti Pangas pööratud nendele valdkondadele suurt tähelepanu.

Tuleviku arengutendentside prognoosimise roll rahapoliitiliste otsuste kavandamisel on viimastel aastatel kasvanud. Majandusprognooside koostamine on seotud ka sooviga osaleda laiemas majanduspoliitilises diskussioonis nii Eestis kui ka väljaspool. **2000. aastal hakkas Eesti Pank varem sisetarbeks koostatud prognoose ka avalikustama.** Majandusprognooside avaldamine kuulub keskpankade hea tava hulka.

Kvartaalseid kaheaastase horisondiga majandusprognoose koostatakse kaks korda aastas ja need avaldatakse Rahapoliitilise Ülevaate lisana. Prognoos tugineb pangas väljatöötatud makromudelile, mis kajastab olulisemaid makronäitajate vahelisi seoseid. Selleks, et arengutendentsi täpsemini hinnata, täiendatakse prognoosi nii pangasiseste kui ka pangaväliste eksperthinnangutega. Prognoosimudeli täiustamine on lähiaastail panga majandusuurijate üks prioriteete. Lisaks on majandusprognoosi temaatika üheks eelisvaldkonnaks ka rahvusvahelises koostöös.

Rahapoliitiliste otsuste toetamise kõrval hõlmavad majandusuuringud ka valdkonda, kus Eesti Pank soovib olla kompetentsemad Euroopa Liiduga ühinevate riikide hulgas. Suurem asjatundlikkus ja **spetsialiseerumine** konkreetsele valdkonnale on oluline aspekt koostöös Euroopa Keskpanga (EKP) ja rahaliidu liikmesriikide keskpankadega Euroopa Keskpankade Süsteemis. Just seda silmas pidades koostati 2000. aastal Eesti Panga **strateegiline uurimisplaan aastaks 2001–2005**. Selles on määratletud keskpanga kompetentsi valdkond – **Eesti majanduse analüüs ja modelleerimine**. Uuringute põhivaldkonda kuuluvad ka **ELiga liituvate riikide reaalse ja nominaalse konvergenti probleemid ning monetaarse transmissiooni probleemistik valuutakomitee ja fikseeritud kursi tingimustes**. Just selles vallas on Eesti Pank võimeline arendama oma suhtelist eelist teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikide keskpankade ees.

Strateegiline uurimisplaan on aluseks **iga-aastastele plaanidele**. Keskpanga osakondade tihe koostöö tagab ka uurimistulemuste rakendamise. Enamik tööde kokkuvõtteid avaldatakse trükisesarjas **Eesti Panga toimetised**, kus 2000. aastal ilmusid kaheksa uurimuse tulemused¹. Neid esitleti ka rahvusvahelistel konverentsidel.

Üha enam sõltub uuringute tase võimest kaasata **rahvusvahelisi eksperte ja kogemusi**. 2000. aastal valmisid esimesed uurimistööd Euroopa Liidu Phare abiprogrammi rahastamisel, edenes vastastikune stažeerimine ja külalisuurijate kasutamine.

STATISTIKA TÄIUSTAMINE JA AVALIKUSTAMINE

Eesti Panga nagu ka teiste riikide keskpankade üheks oluliseks funktsiooniks on mitmesuguse statistika kogumine ja analüüsimine. **2000. aastal olid sellealase tegevuse põhisuundadeks metodika edasiarendamine, selle ühitamine rahvusvaheliste nõuetega ning suurem avalikustatus**.

Üks Eesti Pangale seadusega pandud kohustusi on **maksebilansi koostamine**. Senisele aasta ja kvartali maksebilansile on kavas lisada ka kuu maksebilanss, mille koostamisele paneb Euroopa Keskpank erilist rõhku. Valmistumine selle koostamiseks algas juba mõni aasta tagasi ja käesolevaks ajaks on jõutud peaaegu täieliku vastavuseni EKP nõuetele.

Maksebilansistatistika valdkonnas on jätkuvalt tähelepanu keskmes **tehingute ühiste koodide ja tehingu deklareerimise ühtse piirmäära juurutamine**. See töö toimub Euroopa Liidu Rahandus-, Finants- ja Maksebilansistatistika Komitee koordineerimisel. 2000. aastal algas ka ettevalmistus maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni koostamise automatiseerimiseks.

Statistika kogumise metodika ühtlustamiseks Euroopa Keskpanga omaga täpsustas Eesti Pank 2000. a jooksul aruandluskohuslaste ringi. EKP rahapoliitiliste otsuste vastuvõtmiseks tarviliku statistika kogumist reguleerib vastav määrus², mis kaasab aruandluskohuslaste ringi kõik rahaloomega tegelevad institutsioonid³ (RFA). Need hõlmavad lisaks krediidasutustele ka näiteks rahaturufonde ning hoiu-laenuühistu tüüpi institutsioone.

Jätkuvalt kaasajastas keskpank ka krediidasutustele kehtestatud aruandlust. Kõige olulisem täiendus oli residentsuse määramise viimine laenude, väärtpaberite ning hoiuste aruannetes alates 2000. a detsembrist riikide tasandile. See lähendas Eesti pangandusstatistikat oluliselt EKP nõuetele.

¹ Lühülevaade 2000. aastal Eesti Panga toimetiste sarjas ilmunud uurimustest on avaldatud Eesti Panga Bülletäänis nr 1, 2000, lk 35–36.

² Regulation (EC) No 2819/98 of the European Central Bank of 1 December 1998 concerning the consolidated balance sheet of the monetary financial institutions sector (ECB/1998/16).

³ Monetary Financial Institutions; MFI.

Teine suhteliselt oluline uuendus seisnes selles, et üksikute krediidasutuste bilansside avaldamise asemel hakati kord kvartalis avaldama **üksikute krediidasutuste andmeid sisaldavaid detailsemaid koondtabeleid**. Kommertspankade aruandluse kõrval detailiseeriti ka keskpanga reservide käsitlust RVFi poolt 2000. a aprillis juurutatud uue aruandevormi alusel. Ühtaegu algas ettevalmistus riigi välisvõlga käsitleva uue aruande juurutamiseks.

Suurema avalikustamise eesmärgil hakkas Eesti ühena esimestest riikidest RVFi andmeesitusstandardi⁴ järgi lisaks andmekategooriate olemust kirjeldavatele lehekülgedele avaldama ka andmete koostamisel kasutatavate metodoloogiate kirjeldusi. Süvenes ka kauaaegne koostöö RVFIGa pangandus- ning muude statistiliste andmete edastamiseks rahvusvahelise finantsstatistika igakuise kogumiku⁵ jaoks. Lisaks regulaarsele andmete edastamisele **soostus Eesti Pank RVFi Statistikaosakonna ettepanekul osalema IFSile Interneti kaudu andmete edastamise pilootprojektis**⁶.

Pangandusstatistiliste andmete avaldamine Eesti Panga koduleheküljel muutus 2000. aastal palju tarbijasõbralikumaks. Andmete parema ja operatiivsema kättesaadavuse tagamiseks nii pangasisestele kui ka -välistele tarbijatele rakendati mitmele olemasolevale andmebaasile kasutajaliidesed. Statistika veebilehel on ulatuslik panga-, maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni ning muu makromajandusstatistika nüüd kättesaadav praktiliselt reaalajas.

---

⁴ Standardi kohta vt täpsemalt Eesti Panga 1998. aasta aruanne, lk 73.

⁵ *International Financial Statistics*; IFS.

⁶ *Internet Correspondence System*.